

kritikken: »Der er stillet mange spørgsmål og kommet mange bidrag. Men der mangler en sammenfatning og oversigt. Uden det er det vanskeligt for politikkerne at få et overblik og vide, om aftalen er en god idé.« (Jyllands-Posten den 3. december 2003).

Denne påpegning af manglende mulighed for at vurdere aftalen har fået økonomi- og erhvervsministeren til at lave en sammenfatning: »Samfundsøkonomien i aftalen mellem A.P. Møller – Mærsk og staten om forlængelsen af eneretsbevillingen i Nordsøen«, jf. B 7 – bilag 130. Sammenfatningen bringer dog ikke mere klarhed, tværtimod tilføjer den manipulation af beregningen af risikopræmien, som nævnt ovenfor.

Ny skandale på vej

Lige siden 1960'erne har aftalerne om Nordsøolien været meget omdiskuterede, og selv regeringen indrømmer, at samfundet hidtil har fået en alt for lille andel af værdierne. Hele oliesagen har frem til i dag været en lang skandale. Den aftale, der nu foreligger, giver garanti for, at skandalen fortsætter.

Regeringen afviser kritikken af aftalen med, at hvis indtjeningen stiger, vil statens indtægter også stige. Det er korrekt, men marginalbeskatningen er mindre efter aftalen end efter de gældende regler. Derfor vil samfundet få for lille en andel, hvis indtjeningen stiger meget. Modsat vil A.P. Møller – Mærsk og DUC få en stærkt stigende indtjening, hvilket der ikke er nogen grund til. A.P. Møller – Mærsk og DUC er i forvejen sikret både fuld dækning for alle omkostninger, et overskud, der svarer til den rente, man kan få på en såkaldt sikker investering, og en risikopræmie oveni som alle andre. De bliver rigeligt honoreret for arbejdet med at hente olien op og skal ikke have mere, bare fordi samfundsudviklingen får værdien af olien til at stige. Oliens tilhører fortsat samfundet, og med aftalen vil A.P. Møller – Mærsk og DUC få en urimelig særstilling i forhold til andre virksomheder. Hvis samfundsudviklingen medfører stigende overskud inden for andre brancher, vil konkurrencen få flere virksomheder til at gå ind i denne branche. Men A.P. Møller – Mærsk og DUC-selskaberne får en eneret, der befrier dem fra den almindelige konkurrence, og kan dermed sikre sig en overnormal profit, der ikke kan opnås på områder, hvor der er konkurrence.

Der er en række faktorer, der kan få fortjenesten til at eksplodere: Meget tyder på et snarligt fald i den globale olieproduktion. De seneste prognoser peger på et fald om 10-20 år, jf. Politiken den 5. december 2003, altså før halvdelen er gået af det åremål, aftalen løber over. Der vil også komme stigende priser, hvis der bliver mere uro i Mellemøsten.

Fortjenesten vil også vokse, hvis der igen gøres nye betydelige fund. Selv om man officielt mente, at nu var det meste af olien fundet, fandt man for få år siden det næstestørste oliefelt i den danske del af Nordsøen, Halfdan, der blev sat i produktion i 1999. Endelig vil fortjenesten vokse, hvis indvindingsprocenten fortsat vil stige, som den har gjort hidtil, fra at man kunne indvinde ca. 5 pct. af den fundne olie til i dag over 20 pct.

Der er naturligvis stor usikkerhed om udviklingen, når man ser små 40 år frem, men ét er sikkert med aftalen; Hvis fortjenesten på olien eksploderer, medfører aftalen, at staten ikke må øge den statslige andel af denne fortjeneste – helt i modsætning til de gældende regler og i modstrid med det, vi ser i vores nabolande, hvor skatteprocenterne er sat op, når indtjeningen er steget mere end forventet.

Først løber de med vores olie, og så beder de os om at rydde op

Staten får efter 2012 en andel af DUC på 20 pct., fremhæver regeringen, mens den glemmer, at i 2012 ville 100 pct. af olien være samfundets, hvis ikke regeringen havde lavet en aftale om forlængelse af A.P. Møller – Mærsk's eneret.

Ejerandelen på 20 pct. betyder, at staten skal betale 20 pct. af udgifterne til oprydningen på de felter, der er tømt. Denne udgift skulle ellers betales af A.P. Møller – Mærsk og DUC alene, da der i den gældende aftale står, at selskaberne skal rydde op efter sig.

Desuden sker der med aftalen en ændring af skattereglerne: Mens der produceres, kan alle driftsudgifter trækkes fra, men når der ikke er flere indtægter, er der i sagens natur heller ikke noget at trække udgifterne fra i. Derfor skulle selskaberne lægge til side, mens indtægterne strømmede ind (og det skulle de nok have råd til med den alt for lempelige beskatning). Nu tilbyder staten at udbetale den skattefordel, oprydningen ville have medført, hvis ikke feltet var tømt.